

Devletler Egemenliklerini Neden Transfer Eder? Hiyerarşi Yaklaşımı*

Hüsna TAŞ YETİM**

Devletler Egemenliklerini Neden Transfer Eder? Hiyerarşi Yaklaşımı

Özet

Bu çalışma, devletlerin egemenliklerini neden kendilerinden başka bir otoriteye devrettiklerini 2010 sonrası dönemde uluslararası ilişkiler literatüründe popüler hale gelen hiyerarşi yaklaşımıyla açıklamayı hedeflemektedir. Bu konuyu ele almak iki nedenden ötürü önemlidir: Birincisi, son dönemlerde Amerikan hegemonyasına karşı ortaya çıkan meydan okumaların nedenlerini daha anlaşılır kılmaktır. Bir devletin otonomi arttırmak için otoritesi altında bulunduğu devlete neden meydan okuduğu bu devletin egemenliğini transfer etmesinin arkasındaki nedenler açıklanmadan anlaşılabilir. İkincisi, "bir devlet otonomisini neden devreder" sorusunun yanıtını ortaya koyan hiyerarşi metinleri sayıca fazla olmasına karşın, sistematik çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu bağlamda bu çalışma hiyerarşi yaklaşımına dair yapılan okumalar sonucu bu sorunun yanıtına dair bazı hipotezler oluşturacaktır.

Why do States Transfer Their Sovereignty? Hierarchy Approach

Abstract

This paper aims to explain why states transfer their sovereignty to an authority other than themselves employing hierarchy approach that has become popular in international relations literature in the post-2010 period. Addressing this issue is important for two reasons: The first is to make clearer the reasons behind the recent challenges to American hegemony. Why a state challenges the state under its authority to increase autonomy cannot be understood without explaining the reasons behind this state's transfer of sovereignty. Second, although the number of hierarchy texts that put forward the answer to the question "why does a state transfer autonomy" are numerous, systematic studies are needed. In this context, this study will form some hypotheses regarding the answer to this question as a result of the readings on the hierarchy approach.

Anahtar Kelimeler: Otonomi Transferi, İkincil Devlet, Hegemonik Güç, Hiyerarşi Yaklaşımı

Keywords: Autonomy Transfer, Secondary State, Hegemonic Power, Hierarch Approach

Makale Türü: Araştırma

Paper Type: Research

1.Giriş

Son yıllarda uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde ilgi uyandıran hiyerarşi yaklaşımı sistem yapısına odaklanan ancak bu (hiyerarşik) yapının küçük ve büyük devletlerarası ilişkilere ne tür etkilerde bulunduğunu ihmal eden çalışmalara¹ karşı ortaya çıkmış olan

* Bu çalışma yazarın Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Prof. Dr. Ali BALCI'nın danışmanlığında yazmakta olduğu ancak henüz yayınlanmamış olan "TÜRK-AMERİKAN İLİŞKİLERİNDE KRİZLER: TÜRKİYE'NİN OTONOMİ ARAYIŞI (1964-1975)" başlıklı doktora tezinden kısmen türetilmiştir.

** Hüsna TAŞ YETİM, Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Terör ve Güvenlik Çalışmaları, husna.tas@gmail.com, ORCID ID orcid.org / 0000-0002-8581-0656

¹ Büyük güçler ve ikincil statüdeki devletlerarası ilişkileri ele alan diğer çalışma örnekleri için bkz. Robert Gilpin, *War and Change in World Politics*, New York: Cambridge University Press,1981; Jack Kugler and A. F. K. Organski, "The Power Transition: A Retrospective and Prospective Evaluation", in *Handbook of War Studies*, ed. Manus I. Midlarsky, Boston,

yaklaşımların (Wendt ve Friedheim: 1995: 590) üçüncü ekolüdür (Ikenberry ve Nexon, 2019: 399). Bu yaklaşım üç temel varsayıma dayanmaktadır: Birincisi, devletlerarası ilişkiler sadece anarşik yapıda süregelmez hiyerarşik (farklılaşmış, dikey ve eşitsiz)² bir düzene de sahip olabilir (Lake, 2009a: 7; McCormack, 2019: 62-68; MacDonald ve Lake, 2008: 171-178). İkincisi, devletler yardım almak karşılığında iç ve dış politika egemenliklerinin tamamını, bir kısmını ya da önemli bir bölümünü hiyerarşik düzenin kurucusuna/patronuna genellikle rıza nadiren zorlamayla devreder (Lake, 2006b: 175-176; McCormack, 2019: 63-65). Üçüncüsü, geçmişteki imparatorluk ve sömürge düzenlerinin aksine gayri-resmi/modern/post kolonyal hiyerarşilerde (Örneğin; Amerikan düzeni) sistemin ikincil/tabii devletleri (secondary/subordinate states) edilgen olmaktan ziyade etkendirler (Barder, 2015: 7). Çünkü modern hiyerarşiler ikincil devletlerin egemenliklerini pasifize eden imparatorluk hiyerarşilerinin aksine “devletlerin eşit egemen olduğunu” (örneğin; Birleşmiş Milletler (BM) Anlaşması) esas alan norm, prensip, kural ve kurumlar üzerine inşa edilmiştir. Ancak devletlerin hiyerarşide eşit egemenliğe sahip oldukları prensipte söz konusudur. Çünkü devletler eşit egemenlik ilkesine bağlı kaldıklarını deklare etmesine rağmen pratikte bu kuralı ihlal etmektedirler. Bu bağlamda hiyerarşi bu kuralın pratikte ihlal edildiği yerdir (Donnelly, 2006: 145-46; Krasner, 1999: 53; 2004: 1075-1111; Lake, 2017: 364; Zürn vd. 2012: 70).

Bu bağlamda, uluslararası veya bölgesel düzenleri (veya normları) devletleri hiyerarşiye teşvik etmenin bir aracı” olarak tanımlayan hiyerarşi yaklaşımı (Lake, 2018: 6; Towns: 2012: 179; Renshon, 2017: 1-3) imparatorlukların İkinci Dünya Savaşı sonrası fiilen son bulmuş olmasına karşın “gayri-resmi imparatorluklar”³ şeklinde devam ettiği (örneğin; 1945’te kurulan ve günümüzde mevcudiyetini sürdürmekte olan Amerikan düzeni) dikkat çekmeye çalışmaktadırlar.⁴ Ancak gayri-resmi imparatorluklar geçmişteki resmi imparatorluk düzenleri ile üç nedenden dolayı aynı değildir. Birincisi, modern hiyerarşilerde yer alan devletler düzenin kurulması ve sürdürülmesi aşamasında pasif değil aktiftirler (Barder, 2017: 5). İkincisi, İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerika öncülüğünde

---

MA: Unwin Hyman, 1989; Charles Kindleberger, *The World in Depression 1929-1939*, Berkeley: University of California Press, 1973; John Gerard Ruggie, “International Regimes, Transactions, and Change: Embedded Liberalism in the Postwar Economic Order”, *International Organization*, Spring 1982, 36 (2): 379-415; Robert Keohane, *After Hegemony: Cooperation and Discord in World Political Hegemony*, Princeton: Princeton University Press, 1984; Peter Cowhey and Edward Long, “Testing Theories and Regime Change Hegemonic Decline or Surplus Capacity?”, *International Organization*, Spring 1983, 37 (2): 157-188.

² Hiyerarşi anarşinin karşıtı değildir, uluslararası ve bölgesel sistemlerde devlet ve devlet dışı aktörlerin ast ve üst şeklinde derecelendirilmesine işaret eder (Donnelly, 2009: 51-52). Bu argümana göre, devletlerarası ilişkiler bir ucunda anarşinin (sağ) diğer ucunda hiyerarşinin (sol) bulunduğu doğrusal bir çizgi üzerinde süregelmektedir (Lake, 1996: 1-2, 6-8). Hiyerarşi yaklaşımını ele alan bazı örnek kaynaklar için bkz. (Lake, 2009a; Kang, 2004; Kang vd. 2018; Mcconaughey vd. 2018; Scharman, 2012; Zarakol, 2017).

³ Cooley ve Nexon (2020: 27), günümüzdeki (bölgesel ve ya uluslararası) hegemonik düzenlerin imparatorluk ve gayri imparatorluk özelliği bir arada bulundurduğunu belirtmektedir.

⁴ Bkz. (Lake, 2003: 303-306; 2006b: 166, 183; 2013a: 74; 2018: 10, 12; Barder, 2015: 1-13; Hobson, 2007: 581-585; Wendt ve Friedheim, 1995: 690; McDonald, 2015: 569; Ikenberry, 2011: 100-102; Dunne, 2003: 304; Mcconaughey vd. 2018: 185-192; Ikenberry ve Nexon, 2019: 405, 411-412).

kurulan Batı hiyerarşinde⁵ olduğu gibi devletler gayri resmi imparatorluk formundaki hiyerarşik düzenlere zorlamanın yanı sıra kendi rızaları (Lake çalışmalarında rızayı ön plana çıkarmaktadır)⁶ ile de katılmaktadırlar (Lake, 1996: 7; 2017: 359, 362; Goh, 2013: 6, 13, 31; 2019: 614; Ikenberry, 2001: 22-44; Clark, 2011: 6, 25, 28; Kang vd. 2018: 5). Üçüncüsü, geçmişteki imparatorluk düzenlerinin aksine modern hiyerarşik ilişkilerinden kazanç/fayda sağlayan tek taraf patron devlet değildir. Hiyerarşik düzenlerin tabi devletleri hegemonik güç kadar kazanç sağlamamalarına karşın (hiyerarşinin adil ve eşit olmadığı gerçeği) anarşik dünyaya kıyasla ucuza güvenlik, ekonomik refah ve uluslararası alanda saygın bir statü elde etmektedirler (Lake, 2017: 367; 2018: 7-8; Cooley ve Nexon, 2020: 26; Clark, 1989: 18; Wendt ve Friedheim, 1995: 698; Renshon, 2017: 1, 3-5; Schroeder, 2007: 73-74).

Hiyerarşi yaklaşımı hiyerarşik düzenlerde ikincil statüde konumlanan devletlerin iç ve dış politika egemenliklerini neden devrettiklerine açıklama sunduğu kadar egemenlik sınırlarını neden aşmaya yöneldikleri konusu üzerinde de durmaktadır.⁷ Bu çalışma daha çok devletlerin üstün güçlere neden egemenlik transferinde bulunduğunu açıklamayı hedeflediğinden hiyerarşi literatürünü bu bağlamda ele alacak ve hiyerarşik ilişkilerin başlama nedenlerine dair temel teorik hipotezler oluşturacaktır. Bu konuyu ele almak şu nedenden dolayı önemlidir. Son dönemlerde Amerikan hiyerarşisine karşı Çin ve Rusya gibi büyük bölgesel güçlerin yanı sıra sistemin orta ve zayıf devletlerinden de (Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden bir kısmı) meydan okumaların yükseldiğine tanıklık etmekteyiz. Üstelik meydan okunan taraf sadece Amerika ile sınırlı kalmamaktadır. Çin, Rusya, Venezüella ve Türkiye gibi son dönemde yükselen bölgesel güçler de (çeşitli nedenlerle) meydan okumalar ile karşılaşmaktadır. "Amerika ve bu bölgesel güçler meydan okumalar ile neden karşılaşmaktadır" sorusunun yanıtını ortaya koyabilmek için öncelikle devletlerin hiyerarşik düzene neden dâhil olduklarını açıklamak gerekmektedir. Bu bağlamda üç bölüm üzerine kurgulanan bu çalışmanın ilk kısmında (uluslararası ve bölgesel) hiyerarşik düzenlerin nasıl kuruldukları konusuna kısaca değinilecektir. İkinci kısımda, uluslararası hiyerarşik düzenin ikincil devletlerin dış politika otonomilerine getirdiği sınır konusuna üçüncü kısımda ise otonomi sınırına rağmen devletlerin hiyerarşik düzenlere neden katılmak istedikleri hiyerarşi yaklaşımın ilgili argümanları doğrultusunda açıklanacaktır. Sonuç kısmında ise genel bir değerlendirme yapılacak ve çalışmanın önemine değinilecektir.

---

⁵ Her hegemonun kurduğu düzen kendisine has özelliklere sahiptir. İngiltere ve Amerikan hiyerarşik düzenlerinin birbirinden farklı olması gibi (Clark, 2009: 27-34; Jesse vd. 2012: 7-8).

⁶ Bkz. (Lake, 2006a: 25; 2012: 4).

⁷ Tabi devletin patron devlete dış politika otonomisini arttırmak amacıyla ne zaman/neden meydan okuyacağını hiyerarşi yaklaşımının ilgili argümanlarını kuramsallaştırarak 2013-2019 döneminde Türk-Amerikan ilişkilerinde yaşanan krizler üzerinden açıklayan bir çalışma örneği için bkz. (Balıcı, 2019).

2. Hiyerarşik Düzenler Nasıl Kurulur?

Uluslararası ve ya bölgesel hiyerarşik sistemler ikincil devletlerin daha çok rıza istisnai olarak zorlamayla⁸ materyal kapasite üstünlüğüne sahip olan bir güce otorite olma yetkisi vermeleri yani kendilerini yönetme hakkı tanımaları ile kurulur. Hiyerarşik ilişkilere katılımda öncelikli olan rızadır. Ancak rıza hiyerarşide zorlamayı elemine etmemektedir. Düzenin patron devleti zorlama yöntemlerine özellikle otoritesine karşı direnç(ler) söz konusu olduğunda başvurabilir. Otorite kaynağını din, karizma, gelenekten ya da sahip olunan resmi konumdan⁹ alabilir. Bunların hepsi yönetene meşruluk sağlar. Ancak uluslararası alandaki otorite meşruluğunu çeşitli pazarlıklar ve/ya karşılıklı istişareler üzerine formüle edilen asimetrik sosyal sözleşmelerden (asymmetric social contracts) alır.¹⁰ Bu sözleşmelere katılan devletler faydalarına olan düzenin kurulması ve sürdürülmesi karşılığında iç ve dış politikaları üzerindeki egemenlik haklarının bir kısmını ya da önemli bir bölümünü patron devlete veya düzenin kurumlarına meşru şekilde devreder. Patron devlete tanınan otorite müzakere edildiği için ilişkisel otorite (relational authority) olarak da isimlendirilen bu sözleşmelere katılan devletler böylece kapsamı mutlak olmayan değişen meşru otoriteye tabi olur. Patron devlete tanınan otoritenin müzakere edilmesi nedeniyle ilişkisel otorite (relational authority) olarak da isimlendirilen bu sözleşmelere katılan devletler sonuçta patron devletin mutlak olmayan kapsamı değişen meşru otoritesine tabi olur (Lake, 2006a: 23-24; 2009a: 9, 36; Ikenberry, 2011: 11; McDonald, 2017: 130-137; Weber, 2000: 17; Lanoszka, 2013: 380-383; Barnett, 2001: 55, 57, 64; Cooley, 2003: 673-674¹¹; 2005: 5; Clapton ve Hameiri, 2012: 61).

Hiyerarşi yaklaşımının bu argümanları¹² hegemonik istikrar teorisinin (hegemonic stability theory)¹³ hipotezleri ile benzerlik göstermesine rağmen şu üç nedenden dolayı

---

⁸ Zorlama, devletlerarasındaki fiziksel güç asimetrisine işaret etmekle birlikte en güçlü devletin zayıf devletlerin otoritesine itaat etmelerini sağlamak için kullandığı yöntem olarak tanımlanmaktadır. Konuya ilişkin daha fazla bilgiye ulaşmak için bkz. (Hurd, 1999: 383-385; Lake, 2017: 360-368).

⁹ Yasal otorite kavramı konusunda yapılmış ayrıntılı bir çalışma örneği için bkz. Brian C. Schmidt, *The Political Discourse of Anarchy: A Disciplinary History of International Relations*, Albany: State University of New York Press, 1998.

¹⁰ Lake, sosyal sözleşmeleri “devletlerin birbirileri üzerine kontrol kurmak için kullandıkları bir araç” olarak tanımlamaktadır. Devletlerin bu sözleşmelere katılma amaçları kazançlarını maksimize etmek maliyetleri ise en aza indirmektir (Lake, 1996: 10).

¹¹ Devlet dışı aktörler, kredi derecelendirme kurumları ve mikro-devletlerarasındaki hiyerarşik ilişkiler üzerine yapılmış örnek bir çalışma için bkz. (Cooley, 2003: 672-684).

¹² Hiyerarşi yaklaşımının söz konusu argümanlarından bir kısmı ittifak, hegemon istikrar ve ekonomik bağımlık teorileri ile benzer olmasına karşın iki neden ile ayırdır. Birincisi, hiyerarşi yaklaşımı devletlerarası ilişkileri “anarşi” kavramı ile değil “otorite/hiyerarşi” kavramı ile ele almaktadır. İkincisi, hiyerarşi yaklaşımı devletlerarası ilişkileri sadece ekonomi ve askeri alan ile sınırlanamamaktadır. Lider devlet ve ikincil devlet arasındaki ilişkiyi ekonomi ile sınırlandıran ve bu ilişkinin hiyerarşik olduğunu ihmal eden bir örnek çalışma için bkz. P. Evelant, *Dependent Development*, Rinceton: Princeton University Press, 1979.

¹³ Hegemon istikrar teorisi ve bu teorisin sınırlıklarını ele alan örnek kaynaklardan bazıları şunlardır; (Keohane, 1984; Cowhey ve Long; 1983: 157-188); Duncan Snidal, “The Limits of Hegemonic Stability Theory”, *International Organization*, Autumn 1984, 39 (4): 579-614; Timothy J. McKeown, “Hegemonic Stability Theory and 19th Century Tariff Levels in Europe”, *International Organization*, Winter 1983, (1):73-91.

aynı değildir: Birincisi, hiyerarşinin kurucusu olan patron devlet hegemonik istikrar teorisinin belirttiğinin aksine uluslararası alandaki tüm devletlerin ekonomik ihtiyaçlarını tedarik etmez sadece kendi hiyerarşine tabi olanlarinkini karşılar. İkincisi, hiyerarşik düzenin hegemonik gücü diğer devletlerin ekonomide liberalleşmelerini zorlama yöntemleriyle değil rızayla sağlar. Ayrıca patron devletin gücünü materyal kapasitesi dışında (nüfuz, askeri güç vb.) kendi düzeninde ikincil statüde konumlanan devletlerin topraklarında bulundurduğu askeri personel, teçhizat ve üs sayısı da belirler. Son olarak, patron devletler uluslararası alanın tamamını değil sadece kendilerinin inşa etmiş oldukları hiyerarşik düzeni (uluslararası ve/ya bölgesel) yönetme hakkına sahiptir (Lake, 2009a: 164; Donnelly, 2009: 59).

Materyal kapasite üstünlüğüne sahip olan devlete dört basamaktan oluşan hiyerarşik piramidin en üstünün bahşedilmesi sahip olduğu fiziksel güç kadar gücünü devletlerin faydasına kullanmasından da kaynaklanır. Bu ehle sahip olduğu düşünülen büyük güce diğer devletler meşru hakkı (rightful rule) güvenliklerini, mallarını ve sözlerini koruyan bir düzen kurması ve bu düzeni sürdürmesi karşılığında tanır. Kısacası, devletler egemenliklerinin bir kısmını veya tamamını düzen karşılığında devreder (Clark, 1989: 38; Wendt ve Friedheim, 1995: 695-697; Donnelly, 2009: 55; Barnett ve Duvall, 2005: 41; Cooley, 2003: 675-676). Ancak devletlerin otonomilerine getirilen sınırlar mutlak değildir. Devletler çeşitli sebeplerden dolayı (örneğin; sistem, birey ve devlet düzeyinden kaynaklanan nedenler) sosyal sözleşmelerin revize edilmesini talep edebilir (Lake, 2006a: 25; 2009a: 7; 2009b: 338; Hinnebusch, 2012: 216; Scharman, 2012: 198, 203).

Son olarak belirtmek gerekirse, hiyerarşi yaklaşımı uluslararası alanda yer alan tüm devletlerin hiyerarşik ilişki geliştirdiği iddiasında bulunmamaktadır. Hiyerarşik düzende konumlanan devletlerin arasındaki ilişkiler asimetric/hiyerarşik biçimde sürerken bu devletler bu düzende yer alamayan devletler ile ilişkilerinde anarşik davranırlar. Örneğin; Amerika'nın, Sovyetler Birliği ve Çin ile arasındaki ilişkiler anarşik süregelmektedir. Benzer şekilde, hiyerarşik ilişkilere dahil olmayı tercih etmeyen devletlerin ilişkilerine anarşi hakim olur. (Lake 2008: 284-285; 2009a: 17-20, 53, 59-62, 162; 2009c: 331; 2010: 600-608; Hobson ve Sharman 2005: 64; Kang, 2004: 344; Keene, 2007: 312-313). Bu aşamada, ikincil devletlerin dış politika egemenliklerinin hangi düzeyde sınırlandırıldığını ortaya koymak gerekmektedir. Çalışmanın bir sonraki bölümü bu konuya ayrılmıştır.

3. Hiyerarşinin Doğası: Yardım Karşılığında Otonomi Devri

Bu kısım hiyerarşinin kendisine dâhil olan devletlerin dış politika otonomilerine ne tür etkilerde bulunduğunu sorgulamaktadır. Sistemin ikincil devletleri büyük güçler ile katıldıkları otorite sözleşmelerinde egemenliklerinin bir kısmını, tamamını ya da bir bölümünü devredebilir. Tam bir egemenlik devri imparatorluk özellikleri baskın olan hiyerarşik düzenlerde (Örneğin; 1945-1990 Sovyetler Düzeni) yaygın iken liberal/gayri

resmi imparatorluk düzenlerinde (Örneğin; Amerikan düzeni) söz konusu değildir. Liberal sistemlerde ikincil devletler otonom alanlar bırakılır ve patron devlet sadece kendisine otorite tanınan politik alanlara müdahale etme hakkına sahiptir (Lake, 1996: 7; 2009a: 1-10; 2013b: 12-15; Ikenberry, 2009: 73; Donnelly, 2006: 139-140; MacDonald, 2017: 128-134; Wendt ve Friedheim, 1995: 689-690; Dunne, 2003: 304; Clark, 1989: 27; Zürn vd. 2012: 69-70). Dolayısıyla her devletin dış politika egemenliği farklı düzeylerde sınırlandırılır.

Patrona ne kadar egemenlik devredileceği asimetrik anlaşmalarda belirlenir (Lake, 1996: 7). İkincil devlet (A) bu anlaşmalarda patron devlete (B) tüm dış politik alanlarını kontrol etme hakkı tanıyabileceği gibi 1-6 arasını devredip 7-10 arasını ise kendi otoritesi altında bırakabilir (Lake, 2006a: 25; 2009a: 38-39; 2017: 361-363, 367). Örneğin; A güvenlik politikası üzerindeki egemenlik haklarının tümünü devredip dış politikasının diplomasi ve ekonomik konularını kendi otonomisi dâhilinde bırakabilir. Hiyerarşi yaklaşımı güvenlik ve ekonomi politikasından devredilen otonomi sınırını şöyle hesaplamaktadır: A, ticari ve askeri partner ve ittifak/örgüt seçimlerini B'ye endekslemiş, B'nin para birimini ve döviz kurunu benimsemiş ve topraklarını B'nin askeri kullanımına açmış ise (askeri personel,¹⁴ üs, tesis, teçhizat) B'ye otonomisinin önemli bir bölümünü devretmiştir. Ancak A, B'den bağımsız askeri ve ekonomik partner ve ittifak tercihlerinde bulunabiliyorsa A'nın otonomisi daha az sınırlandırılmıştır (Lake, 2009a: 46-47, 154-162; 2009b: 46; 2013a: 80; Scharman, 2017: 145).¹⁵ Kısacası, A politik alanlarının tümünde, birçoğunda, bir kısmında ve ya az bir kısmında B'ye otonomi devredebilir (Lake, 2017: 361-363, 367).

İkincil devletlerin uluslararası alanda işgal ettikleri konumları da dış politikalarına ne kadar egemenlik sınırı çizileceği aşamasında ayrıca belirleyicidir. Büyük devletlere kıyasla askeri ve ekonomik açılardan görece daha az güce sahip olan uluslararası alanın bölgesel güçleri dış yardım ve korumaya daha fazla ihtiyaç duydukları için büyük güçlere kıyasla daha fazla otonomi transfer ederler. Tercihlerini politikaya çevirme aşamasında daha az yeteneğe sahip olan küçük devletlerdeki otonomi sınırının yoğunluğu ise orta güçlere kıyasla daha fazladır. Örneğin; Amerika uluslararası alanın küçük devletleri Karaippler ve Latin Amerika ülkelerinin birçok politik alanına müdahale ederken Batı Avrupa'nın büyük devletlerine daha az politik kontrol uygulamıştır. Ancak Amerika küçük devletlerin dış politikalarının çoğunu kontrol altına almış olmasına rağmen tam bir politik kontrol uygulamamıştır (Lake, 2011: 13; 2017: 371; Sharman, 2017: 137). Patron devlete ne kadar egemenlik devredileceğini materyal kapasite ve konumun yanı sıra çevresel koşullar (sistemik değişim ve uluslararası ölçekli ekonomik kriz ya da savaşlar) ve devletlerin iç siyasetinde ortaya çıkan yeni gelişmeler de belirler. Örneğin; İkinci Dünya Savaşı'nın

---

¹⁴ Patron devletin askeri personelini ağırlayan ikincil devletin nüfusunun konuşlandığı asker sayısına bölünmesi güvenlik hiyerarşinin ne derce yoğun olduğunu gösterir (Lake, 2009a: 68-69).

¹⁵ Hiyerarşik düzenin ekonomik örgütlerine üye olan devletlerin bu örgütlerin belirlediği gümrük tarifelerini ve vergi oranlarını dikkate alma zorunlulukları da ekonomi politikalarının sınırlandırıldığı anlamına gelmektedir (Gowa, 1989: 1245-1256; Lake, 2006a: 28; 2011: 5; Sharman, 2017: 146).

İngiltere'nin başat konumunu sonlandırması ve bunun bir sonucu olarak Londra'nın, Amerikan düzenine dâhil olması örneğinde olduğu gibi tahrip edici savaşlar büyük devletleri dış egemenliklerinden daha fazla ödün vermeye mecbur kılabilmiştir (Lake, 2006a: 25; 2009a: 38-65).

Sonuç olarak, ikincil devletlerin egemenlik haklarının patron devlete devretmeleri dış politika açılımlarını kısmen ya da önemli ölçüde sistemin kurucu devleti, kurum ve kurallarının talep ve çıkarları doğrultusunda belirlemelerine yol açmaktadır (Lake, 2003: 304-305; 2006a: 25; 2009a: 51; Kang, 2004: 1-12). Egemenlik transfer anlaşmalarında hak, sorumluluk dağılımı ve devredilecek olan egemenliğin sınırları net biçimde belirlenir. Üstelik her bir yeni transfer anlaşması egemenlikten verilecek olan yeni tavizlere ve elde edilecek kazançlara işaret eder (Cooley ve Spruyt, 2009: 8). Devletler egemenlik transfer anlaşmaları üzerine inşa edilen hiyerarşik düzenlere neden katılır? Bir diğer ifadeyle, bir devlet son derece değerli olan egemenliğini neden kendisinden başka bir otoriteye devreder? Çalışmanın bundan sonraki bölümü iki sorunun yanıtını hiyerarşi yaklaşımının ilgili kavram ve argümanları doğrultusunda ortaya koyacaktır.

4. Devletler Egemenliklerini Neden Transfer Eder?

Bir devletin egemenliğini transfer etmesinin arkasındaki nedenler nasıl açıklanabilir? Elinizdeki çalışma bu sorunun yanıtına ulaşmak için hiyerarşi metinleri üzerine kapsamlı akademik literatür taraması yapmış ve hiyerarşi yaklaşımının ilgili kavram ve argümanlarını kullanarak çeşitli hipotezler oluşturmuştur. Çalışmanın bu kısmı söz konusu hipotezleri ekonomik, askeri, iç-dış tehdit, sistemik (uluslararası veya bölgesel) ve diğer nedenler (ideoloji vb.) olmak üzere beş gruba ayırmıştır. Bu hipotezlerden bir kısmı devletlerin egemenlik transfer etmeye ne zaman istekli olacaklarını açıklarken bir kısmı ise otonomi devretmeyi neden tercih etmeyeceklerini açıklamaktadır. Hiyerarşi metinlerinden elde edilen hipotezler ilgili oldukları başlığın altına ayrı olarak yerleştirilmiştir. Hiyerarşi yaklaşımı bu bağlamda bir devletin otonomisini neden devrettiğini tek bir değişkenden (örneğin; liderin düşünce dünyası) ziyade birden fazla nedenin etkisi ile eşzamanlı okumamızı sağlamaktadır. Örneğin; bir devletin hiyerarşik bir düzene dâhil olma kararını alma aşamasında bu devleti kimin yönettiği önemli olduğu kadar bu liderin kararlarını kimlerin sınırlandırdığı (danışman, çıkar grupları, parlamento, kamuoyu vb.) ve ya neyin (materyal kapasitenin zayıflığı, sistemik değişimler vb.) etkilediği de önemlidir (Flemes ve Wehner, 2015: 169; McCormack, 2019: 119-20; Barnett, 1990: 529-562; Levy, 1988: 653-673; Lobell ve diğ., 2015: 140-150; Putnam, 1988: 434). Dolayısıyla hiyerarşi yaklaşımı neo-realistlerin aksine bir devletin dış politikasına yön veren şeyin sadece anarşik yapı olmadığını devletlerin iç koşullarının (iç sınırlar/devlet ve birey) ve sistemin hiyerarşik yapısının dış politikadaki değişim ve sürekliliği açıklama aşamasında önemli olduklarına dikkat çekmektedir.

4.1. İç ve Dış Tehdit

Bir devlet otoriteye tabi olmak yönünde bir kararı kolay almaz. Özellikle güvenlik ve ekonomi politikalarına yönelik iç¹⁶ ve dış tehdit alan ve bu tehditleri bertaraf etmek için gerekli olan kaynakları çeşitli iç sınırlar (Örneğin; dış politikada etkili olan kamuoyu, çıkar gruplarının baskısı vb.) nedeniyle harekete geçiremeyen devletler dış yardım almak karşılığında otonomi transfer etmeyi tercih edebilir (Lake, 2009a: 8, 11, 142, 148-149; Sharman, 2017: 142; Wendt ve Friedheim, 1995: 703; Griffith, 1993: 5; Flemes ve Wehner, 2015: 172; Hinnebusch, 2011: 222, 223-224). Bu argüman neo-realizmin şu teorik önermesi karşısında konumlandırılabilir: Neo-realizmin öncüsü Kenneth Waltz (1979: 88, 96, 114, 141-142), bir devletin iç veya dış sorunlarına çözüm bulmak için dış yardıma başvurmaktansa kendi başının çaresine bakması gerektiğini belirtmektedir. Çünkü bir devlet dış yardıma başvurduğunda egemenliğinin sınırlandırılmasını kabul etmiş olur. Bu nedenle bu devlet egemenlik transfer etmektense tehdidi elemine etmek için kendi imkânlarını harekete geçirmelidir.¹⁷

Bu argümanın aksine hiyerarşi yaklaşımı (ve ittifak teorilerinden bir kısmı) tehdit alan tarafın yapacağı fayda-maliyet hesaplaması (cost-benefit calculations) sonucu asimetric bir ittifaka dâhil olmaya karar vereceğini belirtmektedir. Örneğin; rejiminin bekasına yönelik yoğun ölçekli iç ve ya dış tehdit alan bir lider (iki tehdidi aynı anda da alabilir) tehdidi elemine etme aşamasında kıt kaynaklarını ya da sınırlı bütçesini harekete geçirmenin (iç sınırlar-domestic constrains) getireceği iç maliyeti ve bir ittifaka üye olmanın getireceği dış maliyeti ayrı olarak hesaplar. Bu aşamada lider asimetric askeri ittifakın yardımına başvurmanın otonomi sınırı şeklinde getireceği dış maliyeti kıt kaynaklarını tehditle baş etme aşamasında harekete geçirmenin içte iç savaş, rejiminin bekasına yönelik yeni tehditlerin ortaya çıkması ya da var olan tehdidin artması ve ya diğer dış politika önceliklerinden vazgeçmek şeklinde beraberinde getireceği iç maliyetlere tercih eder. Bir diğer ifadeyle, tehdit alan devlet kendisini bu tehditlerden koruyabilecek, bütçe sınırını hafifletecek ve/ya dış politika önceliklerini hayata geçirmesini sağlayacak olan yani içteki maliyeti aza indirecek olan sistemin en güçlü devletine egemenliğini transfer etmenin daha rasyonel bir seçenek olduğuna karar verir. Bu devlet, patron devletin kurduğu hiyerarşik düzene tamamen entegre olmayı tercih edebileceği gibi büyük gücün sadece güvenlik hiyerarşisine de dâhil olabilir. Bu bağlamda, Üçüncü Dünya Ülkeleri, Suudi Arabistan ya da Pakistan gibi Ortadoğu devletlerini farklı zamanlarda yöneten liderler meşruluk krizleriyle karşılaştıklarında Amerikan yardımlarına başvurmuşlardır (Lake, 1996: 10-11; 2009a: 149;

¹⁶ İç tehditler; suikast, askeri darbe, iç savaş, ırkçılık hareketleri ve ekonomik kriz olabilir. Bu durumlar bir devletin iç siyasi istikrarını sarsar. Üçüncü Dünya ülkeleri iç tehditlere en fazla maruz kalan ülkelerin başında gelmektedir (Miller, 2006: 27; Griffith, 1993: 6).

¹⁷ Waltz (1979: 117-118, 121-126), iç ve dış tehdit alan bir devletin uluslararası sistemin anarşik yapısından dolayı bu tehditleri elemine etme aşamasında kendi kendine yardıma başvuracağını belirtmektedir. Bu aşamada bu devlet dış dengeleme (external balance) ya da iç dengelemeye (internal balance) başvurur. İç dengeleme devletlerin savunma harcamalarına ayırdığı oranı artırırken dış dengeleme ise tehdit alınan tarafı diğer devletlerle kurulacak olan askeri ortaklıklar/koalisyonlar vasıtasıyla dengelemeyi kapsar.

2009b: 39-40; Hurd, 1999: 385; Barnett ve Levy, 1991: 372-378; Miller, 2006: 3, 15, 19, 27, 31; Ikenberry, 2003: 8-9; Flemes ve Lobell, 2015: 152).

Hipotez 1.a: Rejiminin bekasına yönelik iç ve dış tehdit alan ancak bu tehditleri elemine etme aşamasında yeterli kaynağa ve bütçeye sahip olmayan devletlerin otonomilerini transfer etme olasılığı yüksektir.

Bir devletin asimetrik askeri koalisyona/hiyerarşiye dâhil olma isteği özellikle aldığı iç ve ya dış tehdidin oranı büyüdükçe artar. Dış tehdit bağlamında, tehdit yaratan ülke sayısı birden fazla ise, ikincil devletin yakın bir coğrafyasında yer alıyorsa, sınır komşusuysa, konumlandığı bölgede yer alıyorsa ya da sahip olduğu materyal kapasite üstünlüğü nedeniyle uluslararası alanda büyük bir güç ise, yayılmacı/ toprak genişletme amacı varsa, agresif/saldırgansa, tehdit yarattığı taraf ile tarihsel husumeti var ise¹⁸ ve/ya kimyasal ekipmalara sahipse alınan tehdidin büyük olduğu anlamına gelir. Bu etkilerden hangisinin diğerine baskın geldiği konusunda bir ayırım yapmak zor olsa da tehdit yaratan taraf bu özelliklerden birine, bir kaçına ya da tamamına sahip ise alınan tehdidin ciddi ve büyük olduğu anlamına gelir. (Lai ve Reiter, 2000: 204, 213, 223; Lake, 1992: 24-26; 1996: 6; 2007: 54; 2009a: 6, 141-142; 2009b: 39-40; 2011: 14; 2013b: 17; Walt, 1987: 5-32; 1997: 158-159; Flemes ve Lobell, 2015: 141). Örneğin; Kosova, Sırbistan tehdidinden koruma sağlamak için NATO (North Atlantic Treaty Organization), ABD ve Birleşmiş Milletlerden (BM) destek arayışlarına yönelmiş ve bu nedenle ABD ve bu ittifakın diğer büyük güçleri (Batılı devletleri) ile hiyerarşik ilişkiler geliştirmiştir (Lake, 2003: 318). Benzer şekilde Gürcistan'ın, Soğuk Savaş dönemi sonrası ABD ve NATO'dan destek arayışına yönelmiş olması Rusya'dan aldığı tehdidi dengeleme isteğinin bir sonucudur (Gvallia vd. 2013: 99-111). Dolayısıyla güvenlik teorilerinden bir kısmının iddia ettiğinin aksine tehdit alan taraf (zayıf devlet) tehdidi yaratanın peşine değil bu tehdidi dengeleyebilecek ehil ve kudrete sahip olan sistemin en güçlü devlet(lerin)in peşine takılır (bandwagoning).¹⁹ Böylece bu devlet tehdit yaratan tarafa karşı oluşturulan askeri dengeleme (military-balance) stratejisinin bir parçası olur ve tehdit dengesi başlar (Lake, 2003: 318; 2009a: 11, 150; Gvallia vd. 2013: 98-101; Synder, 1984: 463; Walt, 1987: 5-30).

Hipotez 1.b: Büyük, agresif ve yayılmacı bir devletten tehdit alan devletin tehditten koruma sağlamak karşılığında otonomisini transfer etmesi kuvvetle muhtemeldir.

İkincil devletin tehdit aldığı taraf yardımına başvurduğu büyük güce ve bu gücün otoritesi altında yer alan devletlere de tehdit yaratıyorsa yani “düşman ortaklığı” söz

¹⁸ Dominik Cumhuriyeti'nin Amerikan yardımına başvurmasının önemli bir nedeni hemen yanı başında yer alan ve arasında tarihsel husumet olan Haiti'den aldığı tehditten kaynaklanmıştır (Lake, 2009a: 6). Tarihsel düşmanın bir devletin askeri ittifak ya da düzene dâhil olma kararını alması aşamasında nasıl bir etkide bulunduğu konusu üzerine yazılmış örnek çalışma için bkz. (Flemes ve Wehner, 2015: 166).

¹⁹ Walt (1987: 30-31), tehdit alan tarafın aldığı tehdidi elemine edebilecek güçte bir dış destek bulamaması durumunda ancak tehdit yaratan tarafın peşine takılacağını belirtmektedir. Örneğin; İran'ın, Sovyetlerin peşine takılması bu ülkeden aldığı tehdidi bertaraf edecek dış yardıma ulaşamamasından kaynaklanmıştır.

konusu ise bu devletlerin ittifaka katılım istekleri artar (Lake, 1996: 6; 2009a: 8; Thompson ve Rapkin, 1981: 617, 626; Lai ve Reiter, 2000: 204, 211; Morrow 1991: 904-905; Malici, 2005: 90-94; Femes ve Wehner, 2015: 166). Örneğin; İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerika ve Batılı devletlerin materyal kapasitelerini bir araya getirip 1949'da NATO'yu kurmuş olmaları Sovyetlerden alınan ortak tehdidin bir sonucuydu (Ikenberry, 2003: 5). Bu bağlamda NATO örneği devletlerin tehdit yaratan tarafın gücünü dengelemek (balance of power) için değil tehdidi dengelemek (balance of threat) için ortak ittifaklar kuracaklarına dair olan teorik önermeyi doğrulamaktadır (Argüman için bkz. Walt, 1987: 5). NATO'ya dâhil olmak ise devletlerin dış politika otonomilerini sınırlandırmıştır. Örneğin; NATO anlaşması doğrultusunda 1952 tarihli NATO Kuvvetler Statüsü Anlaşması'na (SOFA) taraf olan devletler bu anlaşmanın ilgili maddeleri doğrultusunda topraklarını NATO ve Amerikan kullanımına açmışlardır. Benzer şekilde bu devletler NATO Anlaşmasının beşinci maddesi gereği üye devletlerden birine saldırı olması durumunda ortak hareket etme ve saldırıya uğrayan tarafa yardım etme sorumluluğunu yüklenmişlerdir. Yani bu devletler kendilerine tehdit yaratmayan çatışmalara dâhil olmayı kabul etmişlerdir. Dolayısıyla devletler tehditlerden koruma sağlamak karşılığında güvenlik politikalarını patron devletin düzenine endeksler. Wendt ve Friedheim (1995: 700) ve Lake (2009a: 96) hiyerarşiye dâhil olan devletlerin aynı zamanda kendilerine neyin ve kimin tehdit yarattığını belirleme hakkını da patron devlete devrettiklerini belirtmektedir.

Hipotez 1.c: Ortak düşman etrafında kurulan askeri koalisyonlar devletlerin hiyerarşik düzene katılma isteğini arttırır.

4.2. Askeri Yardım İhtiyacı

Bir devletin hiyerarşik düzene girme isteği askeri yardım ihtiyacından da kaynaklanır. Askeri kapasitesi zayıf, yerli savunma sanayisi gelişmemiş olan, özellikle teknolojik silahlar gibi ulaşılmaz güç olan özel askeri kaynaklara (specific military assets) ulaşmak isteyen,²⁰ ordusunu modernize etmek isteyen ve güvenlikte kullanmak için ekonomik yardıma ihtiyaç duyan devlet(ler) bu olanakları sunacak olan büyük gücün liderliğindeki hiyerarşik düzene katılmayı ister. En güçlü liderin tercih edilmesi ikincil devletin daha fazla yardım alacağı anlamına gelir (Lake, 1996: 14; Wendt ve Friedheim, 1995: 703; Morrow, 1991: 911; Walt, 1987: 5-6, 44-46; Cooley, 2017: 156; Hinnebush, 2011: 222).

Hipotez 2.a: Askeri yardıma ihtiyaç duyan devletin egemenliğini transfer etmesi muhtemeldir.

---

²⁰ Otorite ilişkileri sayesinde aynı zamanda patron devlet de ulusal ve küresel çıkarlarını koruma aşamasında hayati öneme sahip üsler gibi çeşitli özel varlıklara ulaşmaktadır. Bu varlıklara sahip olan devletlerin patron devlet ile arasındaki pazarlığı kendi lehine çevirme şansı oldukça yüksektir (Cooley ve Spyurut, 2009: 9, 11, 17, 104, 108-109; Cooley, 2017: 157).

4.3. Ekonomik Nedenler

Hiyerarşik bir düzenin ekonomik ve askeri olmak üzere iki ayak üzerine kurulduğu göz önüne alındığında bu düzen devletlerin ekonomi politikalarını iç ve dış tehditlerden korur, ekonomilerini uluslararası alana açma ve ekonomik yardım kaynaklarını çoğaltma fırsatı sunar. Hiyerarşik düzenin devletlere kendi imkânlarıyla ulaşamadıkları petrol gibi özel ekonomik kaynaklara ucuza ve güvenli yoldan ulaşma imkânı sunması cazibesini artırır. (Lake, 1996: 14; 2009a: 12, 56, 143, 151-153; Barnett ve Levy, 1991: 372; Clark, 1989: 38; Miller, 2006: 29-32; Griffith, 1993: 5; Cooley, 2003: 674-675; Hinnebusch, 2011: 216, 224-225).

Örneğin; İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan öncülüğünde liberal değerler ve kurumlar üzerine inşa edilen Washington Konsensüsü (International Money Fund (IMF), Dünya Bankası) devletlere ticaret devletine dönüşme, ekonomilerini liberalleştirme, kendi aralarında ticaret yapma, ekonomik partner ve yardım kaynaklarının sayısını artırma fırsatı sunmuştur (Lake, 2009a: 157; Ikenberry, 2001: 1-10; 2003: 2011: 10-25; Cooley, 2003: 674).²¹ Bu olanaklar özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasında ekonomik gücü görece zayıflayan bu nedenle dış yardıma ihtiyaç duyan Batılı devletleri cezbetmiştir (Ikenberry, 2011: 10-25; Giriffith, 1993: 5; Krasner, 2004: 1099). Amerika'nın, özellikle 1947 tarihli Truman ve 1948 tarihli Marshall doktrinleriyle otoritesini tanıyan devletlere yaptığı ekonomik yardımlar otoritesini güçlendirmiş ve devletlerin egemenlik transfer etme isteğini arttırmıştır (Lake, 2009a).

Hipotez 3.a: Dış yardıma ihtiyaç duyan, ekonomisini uluslararası alana açmak, dış yardım kaynaklarını ve ekonomik partner sayısını arttırmak isteyen devletin otonomi transfer etmesi kuvvetle muhtemeldir.

4.4.Sistemik Nedenler

Uluslararası veya bölgesel düzlemde meydana gelen sistemik değişimler devletlerin davranışlarını ve dış politika tercihlerini etkiler (Ikenberry, vd. 2009: 4, 10; Synder, 1984: 474-488; Gowa, 1989: 1249; Layne, 1993: 5-51; 2003: 7-41; Goh, 2013: 34). Her sistemik değişim yeni güç geçişlerine, bölgesel ve uluslararası hiyerarşi(leri)n kurulmasına, belirsizliklere ve tehditlere işaret eder (Ikenberry 2011: 75; Mesquita, 1979: 241-248; Walt, 2009: 86-100; Kupchan, 2014: 219; Mcdonald, 2015: 560; Barnathann, 2012: 112-127). Devletler her bir sistemik değişim sonucunda kurulan yeni hiyerarşilerden birisine katılmayı, her birine karşı tarafsız kalmayı ya da direnç göstermeyi tercih edebilir (Lobell vd. 2015: 151-153; Ebert ve Flesmes, 2018: 6-7). Devletlerin hangi stratejiyi tercih edebileceklerini belirleme aşamasında sitemde nasıl bir değişim meydana geldiği (iki kutuplu sistemin çok kutupluluğa dönüşmesi vb.), yeni güçlerin amaç, çıkar ve önceliklerinin ne

²¹ Liberal yapıda olan hiyerarşik düzenler ekonomide serbest piyasa kurallarının, liberal değerlerin, karşılıklı bağımlılığın, iş bölümünün ve ekonomik şeffaflığın/açıklığın yaygın olduğu bir ekonomik dünya düzeni yaratır (Ikenberry, 2011: 10-25; Cooley, 2003: 674).

olduğu (Ikenberry, 2011: 27; 2015:2; 2108a: 7-22; 2018b: 17, 21), bu güçler arasında rekabet olup olmadığı, rekabet söz konusu ise derecesinin ne olduğu ve bu rekabetin tercihte bulunacak olan sistemin ikincil devletlerine etkisinin olup olmadığı (Lake, 2013a: 75) şeklindeki değişkenler belirleyici etkide bulunur.

Sıkı iki kutuplu sistemde iki blok arası rekabet ve husumet blok patronlarını stratejik kaynaklara (örneğin; üs, coğrafi konum, petrol vb.) sahip olan devletlerin yardımına bağımlı kılar. Bu nedenle blok patronları bu kaynaklara sahip olan devletlere yaptıkları yardımlarda bir hayli cömert davranır. Bu aşamada stratejik kaynaklara sahip olan devletler bu varlıklarını yardım sağlamanın fırsatına dönüştürür ve hiyerarşiye dâhil olma konusunda son derece istekli olur (Lake, 2018: 6-8; Synder, 1984: 470-84; Ito, 2013: 8-9; Colgan ve Miller, 2018: 1-3, 8-9). Ancak stratejik kaynakların anlam ve önemi sistemik değişimlere göre azalabilir ya da artabilir (Bkz. Lake, 2009a; 2013a). Örneğin; Soğuk Savaş döneminin yumuşaması nedeniyle Amerika ve Sovyetler Birliği'nin karşılıklı tehdit algısının azalması Soğuk Savaş döneminde iki rakip patron açısından kıymetli varlıklara sahip olan devletlerin önemini azaltmıştır. Bu nedenle rakip patronlar detant döneminde yardımda bulunmak konusunda daha isteksiz davranmışlardır (Ito, 2013: 1-11). Benzer şekilde sıkı iki kutuplu sistemde ortak tehdit algısı sistemin ikincil devletlerinin büyük gücün güvenlik hamiliğine duydukları ihtiyacı arttırır. Örneğin; (özel varlıklara sahip olan) bir devlet yakın bölgesindeki güç dengesinin çıkarları aleyhine dönüşeceğinden endişe duyuyorsa çıkarlarını koruyacak güç ve niyete sahip olan patronun peşine takılmayı tercih eder (Whitaker, 2010: 1116; Lobell ve Jesse, 2015: 141; Walt, 2009: 116). Ancak bloklar arası ilişkilerin yumuşaması nedeniyle büyük güçlerden görece daha az tehdit algılamak ikincil devletleri egemenlik transfer etmek konusunda isteksiz kılabilir (Thompson ve Rapkin, 1981: 617- 20, 634).

Hipotez 4.a: Sıkı iki kutuplu sistemde devletler egemenlik transfer etmeye daha istekli olur.

Hipotez 4.b: Detant dönemi devletlerin egemenlik devretme isteklerini azaltır.

4.5. Diğer Nedenler

Ekonomik ve askeri nedenler dışında maddi olmayan nedenler de devletleri hiyerarşide yer almaya motive edebilir (Kupchan, 2014: 219-228; Nieman, 2016: 665; Finmore ve Sikkink, 1998: 887). Düşünce (düzeni algılayış biçimlerinin aynı olması vb.) ideoloji, politika, çıkar, rejim (demokrasilerin bir araya gelmesi gibi) ve tehdit ortaklığı, prestij ve statü arttırma isteği, devletlerin iç koşulları (örneğin; kamuoyunun hiyerarşiye taraf olmayı desteklemesi) ve coğrafya faktörü devletleri aynı hiyerarşide bir araya getirebilir.²² (Lake, 2006a: 24-26; Walt, 1997: 157; Simon ve Gatzke, 1996: 617; Morrow 1991: 906; Flesmes ve Lobell, 2015: 143; Lai ve Reiter: 2000: 204-205; Walt, 2009: 89).

---

²² Örneğin; II. Dünya Savaşı sonrası Batılı devletleri Amerikan hiyerarşisinde bir araya getiren sadece ortak Sovyet tehdidi değildi. Bu devletler aynı zamanda demokrasi ile yönetilmekteydi ve liberal ekonomi politikaları benimsemekteydi (Lake, 2011: 24-25).

İdeolojik nedenlerle hiyerarşik bir ittifaka veya düzene dâhil olmak Soğuk Savaş dönemi sonrası Doğu Avrupa ülkelerinin NATO'ya katılımlarının da gösterdiği üzere önemini görece yitirmiş olmasına (Miller, 2006: 26) karşın Truman Doktrini ile dünyanın demokrasi ve komünist olmak üzere iki ideolojik bloğa bölündüğü Soğuk Savaş döneminde ikincil devletlerin dış politika kararlarına belirleyici etkide bulunmuştur (Kupchan, 2014: 226). Örneğin; İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan Amerikan düzeninin cazibesini arttıran tek şey materyal kapasite üstünlüğü değildi. Her patronun yaptığı gibi Amerika kendi iç politikasının değer, kurum, ideoloji, kültür, norm, kurum ve kurallarını düzenine taşımıştı. Amerika'nın demokratik-liberal değerler ve rıza üzerine kurduğu bu hiyerarşik düzen devletleri küresel üyeliğe, demokratikleşmeye ve ticaret devletlerine dönüşmeye davet etmekteydi (Lake, 2009a: 32-45; 2011: 24-25; 2012: 5, 12-14; Ikenberry, 2001; 2008: 23-28; 2009: 71; Dunne, 2003: 303-309; Kupchan, 2014: 223, 225-226; Finnemore ve Sikkink, 1998: 893; Musgrave, 2019: 453; Cooley ve Spyrtut, 2009: 1-5). Bu bağlamda, Avrupa'nın Batılı ülkelerini Amerikan hiyerarşisi çatısı altında Sovyet tehdidi ve ekonomik ihtiyaçları dışında bir araya getiren diğer önemli nedenler dil, tarih, kültür, politika ve ideoloji ortaklığıydı (Lake, 2009a: 95; 2011: 24-25; Ikenberry, 2009: 80; Lanoszka, 2013: 406). Ortak değer ve ideoloji (demokrasi ve liberallizm) devletlerin birbirileri ile çatışma ihtimallerini azaltmaktadır. Bu bağlamda, Soğuk Savaş döneminde Amerika ve Avrupalı devletlerin birbirileri ile çatışmamış olması hiyerarşinin maddi olmayan rejim ortaklığı yönünden kaynaklanmıştı (Lake, 2006a: 24-26; 2009a: 143; 2009b: 178). Ortak kültür, tarih, ideoloji ve rejim yapısı devletlerin hiyerarşiye katılım isteğini arttırmasına karşın (Leeds vd. 2002: 246; Kupchan, 2014: 219-224) Batılılaşma arzusunda ol(may)an otoriter bir rejim demokratik düzene dâhil olmak isteyebilir. Bugün Ortadoğu ülkelerinden bir kısmının ABD ile hiyerarşik ilişki geliştiriyor olması bu bağlamda önemlidir.

Hipotez 5.a: Ortak çıkar ve politikalara sahip olan devletler egemenlik devretmeye daha yatkındır.

Hipotez 5.b: Rejim ortaklığı devletleri hiyerarşide bir araya getirir.

H5c: Farklı rejimlere sahip olan devletler de hiyerarşiye dâhil olmak isteyebilir.

Hiyerarşik bir düzene girmeyi, konumlanmayı, sadık kalmayı ve/ya veya meydan mı okunacağını belirleme aşamasında tabi devleti kimin yönettiği (liderin ideolojisi, değerleri, düşünce dünyası vb.) önemlidir. *Patron devlet ile ideoloji, değer, düşünce, çıkar ve politika ortaklığına sahip olan arkadaş/sempatik liderin yönetimindeki devletin hiyerarşiye dâhil olma olasılığı oldukça yüksektir* (Gvallia vd. 2013: 101-103; Hinnebush, 2011: 215; McCormack, 2019: 119-120; Walt, 1998/99: 3; 1997: 170-171; Rose, 1998: 147; Jesse, 2012: 73; Lake, 2009a: 5-6; Siverson ve Star, 1994: 149, 159; Flemes ve Wehner, 2015:169). Halefin selef ile aynı-benzer dış politika amaçlarına sahip olması dış politikadaki statükonun aynen devam ettirileceğine işaret eder (Siverson ve Star, 1994: 149, 159; Flemes ve Wehner, 2015:169).

Hipotez 5.d: Patron devlet ile düşünce benzerliğine sahip olan liderin yönetimindeki devletin bu gücün hiyerarşisine katılması muhtemeldir.

Hiyerarşiye dâhil olmayı ülkesinin çıkarları lehine gören liderin takip etmekte olduğu dış politikaya yönelik içeride muhalefet söz konusu değil ise bu devletin bu düzene dâhil olma süreci daha kolay işler. Ancak içeride muhalefet söz konusu ise ve bu devlet demokrasi rejimine sahip ise hiyerarşiye dâhil olma olasılığı azalır. Çünkü muhalif grupların iç ve dış politikaya ilişkin taleplerinin pasifize edildiği otoriter rejimlerin aksine (Miller, 2006: 25; Barnett, 1990: 561) demokrasilerde muhalif gruplar liderin eylem ve politikalarını sınırlandırma, kontrol etme ve dengeleme (check and balance) ve veto etme hakkına sahip olan aktif aktörlerdir (Rosenau, 1966: 27-92; Putnam, 1988: 428-32; Lake, 2009a: 126). Bu bağlamda demokratik toplumlarda oy/seçilme kaygısı ve vatandaşlardan sağlanan vergiler liderleri vatandaşlarının isteklerine daha duyarlı kılar (Lake, 2009a: 40-43).

Hipotez 5.e: Patron devletin hiyerarşisi lider dışı aktörler tarafından kabul görmüş (medya, kamuoyu, parlamento vb.) ise bu devletin hiyerarşiye dâhil olma isteği artar.

Hipotez 5.f: Patron devletin hiyerarşisinin lider dışı aktörler (çıkar grupları, medya, kamuoyu, parlamento vb.) tarafından kabul görmemiş olduğu devletlerin hiyerarşiye dâhil olma olasılığı oldukça düşüktür.

Hipotez 5.g: İçeride meşruiyet sorunu yaşayan lider oy ve vergi toplamak kaygısı ile hareket ediyorsa bu durumda hiyerarşiye dâhil olmak istemeyebilir.

Bir devletin ittifak ve hiyerarşiye dâhil olma aşamasında coğrafya faktörü ayrıca önemli rol oynar. Bir devlet materyal kapasite üstünlüğüne sahip olan yakın coğrafyasında yer alan bir gücün liderliğindeki düzene dâhil olmaktansa uzak coğrafya da konumlanmakta olanı tercih eder. Uzaktaki patron devletin seçilmesinin temel nedeni ise coğrafi uzaklığın bu patronun istilasına uğrama ihtimalini azaltmasından kaynaklanır (Holsti vd. 1973: 13; Walt, 2009: 97, 102-104, 107-108). Uzak coğrafya da konumlanan patronu tercih eden devlet patronun savaş veya krizi zamanında yardımına yetişemeyeceği endişesine kapılsa da (Rothstein, 1968: 118) topraklarını bu gücün kullanımına açarak (üs, asker, askeri teçhizat ve tesis) bu endişesinden kısmen rahatlama sağlar. Levy ve Thompson, (2010: 20-21), söz konusu argümanı bir adım daha öteye götürerek bir devletin deniz aşırı ülkede konumlanan devletin hiyerarşisini tercih edeceğini belirtmektedir. Walt (2009), Levy ve Thompson (2010) Amerikan düzeninin diğer düzenlere kıyasla (örneğin; Sovyet hiyerarşisi) daha fazla tercih edilmiş olmasının nedenini coğrafi uzaklığa bağlamaktadır.

Hipotez 5. h: Patron devletin coğrafi uzaklığı hiyerarşisinin cazibesini arttırır.

5.Sonuç

Yukarıda “bir devlet neden hiyerarşik düzene dâhil olur” sorusu etrafında oluşturduğumuz dört farklı hipotez dizisi içerisinde hangisinin diğerine kıyasla bir devletin hiyerarşiye dahil olma isteğini daha fazla etkileme kapasitesine sahip olduğu konusunda bir

genellemede bulunmak kolay olmasa da hiyerarşi yaklaşımına dair yazılmış erken metinler dış tehdit, askeri, ekonomik yardım ihtiyacı ve sistem düzeyi üzerinde daha çok durmaktadır. Ancak son yıllarda konuya dair yazılmış hiyerarşi çalışmaları analize bu etkilerin yanı sıra iç tehdit, birey ve devlet düzeyini de dâhil etmişlerdir. Bu bağlamda hiyerarşi yaklaşımı bir devletin otonomisini neden kendisinden başka bir egemene devredeceğini tek bir düzey, özne ya da dinamik üzerinden açıklamamaktadır. Bu yaklaşım devletlerin egemenliklerini hangi koşullarda devretme isteğinde olacaklarını ve ya olmayacaklarını açıklama aşamasında farklı etken, analiz birimi ya da özne grubunun birbirini eş zamanlı etkileyebileceğine dikkat çekmekte ve böylece egemenlik devir konusunu oldukça zengin bir hipotez zinciri ile anlaşılır kılmamızı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, devletlerin yukarıda değindiğimiz üzere maddi (tehdit vd.) ve maddi olmayan (ideoloji vd.) nedenler ile dâhil oldukları hiyerarşik düzenin kendilerine getirdiği en önemli maliyet otonomi kaybı/sınırdır. Öte taraftan, bu maliyet aynı zamanda beraberinde önemli faydalar da getirmektedir. Söz konusu faydaların hepsini hesaplamak zor olsa da (Lake, 2009a: 114) hiyerarşi kendisine dâhil olanların Gayri Safi Milli Hasıllarından (GSMH) savunma harcamalarına ayırdıkları oranı azaltır, statü ve prestijlerini arttırır, sosyalleşmelerini (örneğin; otoriter rejimin demokratikleşmesi) sağlar,²³ devletlerin toprak bütünlüklerini, kişi, mal ve ekonomik haklarını ve güvenliklerini tam olarak olmasa da önemli oranda iç ve dış tehdit zorlamalarından korur, devletlerin ikinci taraflarla olan siyasi anlaşmazlıklarının çatışmasız, az maliyetle ve diplomatik kanallarla çözülmesini sağlar (Lake, 2006a: 28; 2009a: 17; 2011: 5, 9; Nieman, 2016: 667; Cooley ve Nexon, 2020: 42). Kısacası, hiyerarşi kazandırdıkları bakımından adil ve eşit olmamasına karşın (patronun çıkarlarını daha fazla gözetmesi nedeniyle yanlıdır) anarşiye kıyasla devletlere daha iyi olanaklar sunar.²⁴ Örneğin; Dominik Cumhuriyeti'nin, uzun yıllardır Amerika ile sürdürmekte olduğu yoğun düzeyli asimetrik ilişkiden kazandıkları Amerika ile eşit değildir. Lake (2009a: 8,11; 2009b: 39; 2011: 6-8; 2013b: 29; 2017: 361), Dominik Cumhuriyeti'nin, Washington ile hiyerarşik ilişkiyi tercih etmemiş olması durumunda şu iki kötü senaryo ile karşılaşmış olma ihtimalinin oldukça yüksek olduğunu belirtmektedir. Birincisi, Dominik büyük bir ihtimalle tarihsel ve bölgesel düşmanları olan Küba ve Haiti'nin işgaline

---

²³ Demokratik değerler üzerine inşa edilmiş hiyerarşik düzenin tercih edilmesi şu nedenden kaynaklanır: Demokratik düzenler demokratik olmayanlara kıyasla materyal kapasite ve kaynakları yönetme ehline ve yoğunluğu daha az olan hiyerarşik yönetim tarzına sahip oldukları için bu değerlerden yana olan devletleri cezbederler. Çünkü bu özellikler dâhili devletlerinin daha güvenilir müttefikler olmalarını ve anlaşmalara bağlı kalmalarını sağlar. İçte sahip oldukları kontrol mekanizmaları, çoğulculuk, sınırlar ve veto özellikleri hiyerarşinin oranını sınırlandırır (Lake, 1992: 24-35; 2012: 5, 14-15; 2013a: 78-98; Ikenberry, 2009: 71; Leeds, 1999: 979). Lake (2012: 5) ve Ikenberry (2008: 23-28; 2009: 71), İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan Amerikan hiyerarşik düzenin Sovyet düzenine kıyasla daha fazla taraftar bulmasını Amerikan sisteminin bu değerleri benimsemesine bağlarlarken bu değerlerin yok denecek kadar az olmasının ve otoritenin daha çok zorlama yöntemleriyle sürdürülmesinin ise Sovyet düzeninin cazibesini azalttığını belirtmektedirler.

²⁴ Anarşik ve hiyerarşik ilişkiler arasındaki temel farklar için bkz. (Lake, 2009a: 11; 2017: 361)

uğrayacaktı ikincisi, bu ülkenin liderleri keyfi davranıp ülkeyi kaosa sürükleyecekti. Amerikan yardımı bu iki senaryonun gerçekleşmesini önlemiştir. Bu nedenle Dominik Cumhuriyeti egemenliğini Washington'a devretmeyi tercih etmiştir

Son olarak belirtmek gerekirse, bir devletin egemenliğini başka bir otoriteye meşru şekilde neden devrettiği konusuna değinmek iki nedenden dolayı önemlidir. Birincisi, hiyerarşi yaklaşımı devletlerin dış politika tercihlerini tek bir analiz birimi, özne ya da neden ile açıklama çabasından sıyrılmamızı sağlamaktadır. Üstelik lider, sistem ve devlet düzeyinin yanı sıra özneleri de sadece sosyal sözleşmelerin tarafları ile sınırlamamaktadır. Örneğin; tercihte bulunacak tarafı kimin yönettiği (lider) önemli olduğu kadar tercih edilmesi düşünülen hiyerarşik düzenin patron devleti kimin yönettiği ve ya bu devletin dış politika önceliklerinin ne olduğu ya da dış politika kararlarını kimlerin neyin etkilediğinin de bir o kadar belirleyici etkiye sahip olduğuna dikkatimizi çekmektedir. Benzer şekilde sistemik değişimin etkisini sadece hiyerarşiye dâhil olma kararını verecek olan devlet üzerinden değil bu devletin dost ya da düşmanının davranışlarına ne tür etkilerde bulunduğunu da önemsemektedir. Dolayısıyla dış politika analizlerine ilişkin gelecek çalışmalar hiyerarşi yaklaşımın ilgili argümanlarına başvurabilir. İkincisi, son dönemlerde Amerikan düzenine Çin ve Rusya'nın yanı sıra sistemin küçük ve orta güçlerinden de meydan okumalar yönelmektedir. Özellikle Amerikan düzeninin kendi içerisinde yükselen muhalefetin nedenlerini açıklayabilmek için öncelikle bu devletlerin düzene neden dâhil olduklarını açıklamak gerekmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

İşbu makale için etik izin alınmasını gerektirecek bir durum söz konusu değildir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Makale tarafımda tek yazarlı olarak hazırlanmıştır.

Destek Beyanı

Makale yazımı ve öncesindeki araştırmam herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Çıkar Beyanı

Makalemle ilgili çıkar çatışması durumu söz konusu değildir.

Kaynaklar

- Balcı, A. (2019). *When Hierarchy Shattered: Turkey's post-2013 Crisis with the US-led Order*. TUBITAK, Program Code: 1002, Project No: 118K413, August.
- Barber, A. (2015). *Empire Within: International Hierarchy and its Imperial Laboratories of Governance*. New York: Routledge.
- Barnathan, G. P. (2012). "Western Europe, NATO, and The United States: Leash Slipping, Not Leash Cutting", (eds.), Kristen W., Steven L., and Neal J., *Beyond Great Powers*

and Hegemons: Why Secondary States Support, Follow, or Challenge. Stanford, CA: Stanford University Press, 112-27.

- Barnett, M. N. (1990). "High Politics Is Low Politics the Domestic and Systemic Sources of Israeli Security Policy: 1967-1977". *World Politics*. 42: 529-62.
- Barnett, M. N. (2001). "Authority, Intervention and the Outer Limits of International Relations Theory". (eds.), Thomas C., Ronald K., and Robert L., *Intervention and Transnationalism in Africa Global-Local Networks of Power*. Cambridge: Cambridge University Press, 47-69.
- Barnett, M. N. ve Levy, J. S. (1991). "Domestic Sources of Alliances and Alignments: The Case of Egypt 1962-1973". *International Organization*. 45 (3): 369-95.
- Barnett, M. ve Raymond D. (2005). "Power in International Politics". *International Organization*. 59 (1): 39-75.
- Clapton, W. ve Shahar H. (2012). "The Domestic Politics of International Hierarchy: Risk Management and the Reconstitution of International Society". *International Politics*. 49: 59-79.
- Clark, I. (1989). *The Hierarchy of States: Reform and Resistance in the International Order*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Clark, I. (2009). "Bringing hegemony back in: the United States and International Order". *International Affairs*. 85(1): 23-36.
- Clark, I. (2011). *Hegemony in International Society*. New York: Oxford University Press.
- Colgan, J. D. ve Nicolas L. M. (2018). "Rival Hierarchies and the Origins of Nuclear Technology Sharing". *SSRN Electronic Journal*, doi:10.2139/ssrn.3250854, (Erişim Tarihi: 06.06.2020).
- Cooley, A. (2003). "Thinking Rationally about Hierarchy and Global Governance". *Review of International Political Economy*. 10 (4): 672-84.
- Cooley, A. (2005). *Logics of Hierarchy: The Organization of Empires, States, and Military Occupation*. Ithaca: Cornell University Press.
- Cooley, A. (2017). "Command or Control?: Hierarchy and International Politics of Foreign Military Bases". (ed.), Ayşe Z., *Hierarchies in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 154-75.
- Cooley, A. ve Hendrik S. (2009). *Contracting States: Sovereign Transfers in International Relations*. Princeton: Princeton University Press.
- Cooley, A. ve Daniel N. (2020). *Exit from Hegemony: The Unraveling of the American Global Order*. Oxford: Oxford University Press.

- Donnelly, J. (2006). "Sovereign Inequalities and Hierarchy in Anarchy: American Power and International Society". *European Journal of International Relations*. 12 (2): 139-70.
- Donnelly, J. (2009). "Rethinking Political Structures: From 'Ordering Principles' to 'Vertical Differentiation' and Beyond". *International Theory*. 1 (1): 49-86.
- Dunne, T. (2003). "Society and Hierarchy in International Relations". *International Relations SAGE Publications*. 17 (3): 303-20.
- Ebert, H. ve Daniel F. (2018). *Regional Powers and Contested Leadership*. Palgrave Macmillan: Springer International Publishing.
- Finnemore, M. ve Kathryn S. (1998). "International Norm Dynamics and Political Change". *International Organization*. 52 (4): 887-917.
- Flemes, D. ve Leslie W. (2015). "Diverse of Strategic Contestation: The Case of South America". *International Politics*. 52 (2): 163-77.
- Flemes D. ve Lobell, E. S. (2015). "Contested Leadership in International Relations". *International Politics*. 52 (2): 139-46.
- Goh, E. (2013). *The Struggle for Order: Hegemony, Hierarchy, and Transition in post-Cold War East Asia*. US, Oxford: Oxford University Press.
- Goh, E. (2019). "Contesting Hegemonic Order: China in East Asia". *Security Studies*. 28 (3): 614-44.
- Gowa, J. (1989). "Bipolarity, Multipolarity, and Free Trade". *The American Political Science Review*. 83 (4): 1245-56.
- Griffith, I. L. (1993). *The Quest for Security in the Caribbean: Problems and Promises in Subordinate States*. US: Routledge.
- Gvalla, G., David S., Bidzina L., ve Zurab I. (2013). "Thinking Outside the Bloc: Explaining the Foreign Policies of Small States". *Security Studies*, 22: 98-131.
- Hinnebusch, R. (2011). "The Middle East in the World Hierarchy: Imperialism and Resistance". *Journal of International Relations and Development*. 4 (2): 213-46.
- Hobson, J. M. (2007). "Back to the future of 'one logic or two'? : forward to the past of 'anarchy versus racist hierarchy'". *Cambridge Review of International Affairs*. 20 (4): 581-97.
- Hobson, J. M. ve J. C. Sharman (2005). "The Enduring Place of Hierarchy in World Politics: Tracing the Social Logics of Hierarchy and Political Change". *European Journal of International Relations*. 11 (1): 63-98.

- Holsti, Ole R., Terrence H. ve John D. S. (1973). *Unity And Disintegration In International Alliances Comparative Studies*. New York: John Willey.
- Hurd, I. (1999). "Legitimacy and Authority in International Politics". *International Organization*. 53(2): 379-408.
- Ikenberry, G. J. (2001). *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*. Princeton: Princeton University Press.
- Ikenberry, G. J. (2003). *Strategic Reactions to American Preeminence: Great Power Politics in the Age of Unipolarity*. Washington, DC: National Intelligence Council.
- Ikenberry, G. J. (2008). "The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive?". *Foreign Affairs*. 23: 23-35.
- Ikenberry, G. J. (2009). "Liberal Internationalism: America and the Dilemmas of Liberal World Order". *Perspectives on Politics*. 7 (1): 71-87.
- Ikenberry, G. J. (2011). *Liberal Leviathan: The Origins, Crisis, and Transformation of the American World Order*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Ikenberry, G. J. (2015). "Between the Eagle and the Dragon: America, China, and the Middle States Strategies in East Esia". *Political Science Quarterly*. 20 (20), www.psqonline.org. (Erişim Tarihi: 06.07.2019).
- Ikenberry, G. J. (2018a). "The End of the Liberal Order?". *International Affairs*. 94 (1): 7-23.
- Ikenberry, G. J. (2018b). "Why the Liberal Order Will Survive?". *International Affairs*. 32 (1): 17-29.
- Ikenberry, G. J. ve Daniel H. N. (2019). "Hegemony Studies 3,0: The Dynamics of Hegemonic Orders". *Security Studies*. 28 (3): 395-421.
- Ikenberry, G. J., Michael M., ve William C. W. (2009). "Unipolarity, State Behavior, and Systemic Consequences". *World Politics*. 61 (1): 1-27.
- Ito, G. T. (2013). *Alliance in Anxiety: Detente and the Sino-American-Japanese Triangle*. Newyork&London: Routledge.
- Jesse, N. G. (2012). "Ireland's Singular Stance: Pursuing Neutrality as a Means to Hegemon", (eds.) Kristen W., Steven L., and Neal J., *Beyond Great Powers and Hegemons: Why Secondary States Support, Follow, or Challenge*. Stanford, CA: Stanford University Press, 65-80.
- Jesse, N. G., Steven L, Galia P.B, and Kristen W. (2012). 'The Leader Can't Lead When the Followers Won't Follow: the Limitations of Hegemony'. (eds.), Kristen W., Steven L., and Neal J., *Beyond Great Powers and Hegemons: Why Secondary States Support, Follow, or Challenge*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1-32.

- Kang, D. C. (2004). "The Theoretical Roots of Hierarchy in International Relations". *Australian Journal of International Affairs*. September. 58 (3): 337-52.
- Kang, David C. Dat X. N. Ronan Tse-min F. ve Meredith S. (2018). "War, Rebellion, and Intervention under Hierarchy: Vietnam-China Relations, 1365 to 1841". *Journal of Conflict Resolution*. 20 (10): 1-27
- Keene, E. (2007). "A Case Study of the Construction of International Hierarchy: British Treaty-Making against the Slave Trade in the Early Nineteenth Century". *International Organization*. 61 (2): 311-39.
- Krasner, Stephen D. (1999). *Sovereignty: Organized Hypocrisy*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Krasner, Stephen D. (2004). "The Whole in the Hole: Sovereignty, Shared Sovereignty, and International Law". *Michigan Journal of International Law*. 25 (4): 1075-101.
- Kupchan, C. (2014). "The Normative Foundations of Hegemony and The Challenge Coming to Pax Americana". *Security Studies*. 23: 219-57.
- Lai, B. ve Dan R. (2000). "Democracy, Political Similarity, and Interanational Alliance. 1816-1992", *Journal of Conflict Resolution*. 44 (2): 203-27.
- Lake, D. A. (1992). "Powerful Pacifists: Democratic States and War". *American Political Science Review*. 86 (1): 24-37.
- Lake, D. A. (1996). "Anarchy, Hierarchy, and the Variety of International Relations". *International Organization*. 50 (1): 1-33.
- Lake, D. A. (2003). "The New Sovereignty in International Relations". *International Studies Review*. 5: 303-23.
- Lake, D. A. (2006a). "American Hegemony and the Future of East-West Relations". *International Studies Perspectives*. 7: 23-30.
- Lake, D. A. (2006b). "Hierarchy in International Relations: Authority, Sovereignty, and the New Structure of World Politics". *Paper read at Annual Meeting of the American Political Science Association*, September 2-5, Chicago.
- Lake, D. A. (2007). "Escape from the State of Nature: Authority and Hierarchy in World Politics". *International Security*. 32 (1): 47-79.
- David, A. L. (2008). "The New American Empire?", *International Studies Perspectives*, 9, 281-289.
- Lake, D. A. (2009a). *Hirarchy in International Relations*. Ithaca: Cornell University Press.
- Lake, D. A. (2009b). "Regional Hierarchy: Authority and Local International Order". *Review of International Studies*. 35 (1): 35-58.

- Lake, D. A. (2009c). "Relational Authority and Legitimacy in International Relations". *American Behavioral Scientist*. 53 (3): 331-53.
- Lake, D. A. (2010). "Rightful Rules: Authority, Order, and the Foundations of Global Governance". *International Studies Quarterly*. 54 (3): 587-613.
- Lake, D. A. (2011), "The Domestic Politics of International Hierarchy: Indirect Rule in the American System", *Prepared for presentation at the Annual Meeting of the American Political Science Association*. Seattle, WA, August 31-September 4.
- Lake, D. A. (2012). "Dominance and Subordination in World Politics: Authority, Liberalism, and Stability in the Modern International Order". Prepared for G. John Ikenberry, Editor, *Power, Order, and Change in World Politics*, April.
- Lake, D. A. (2013a). "Legitimizing Power: The Domestic Politics of U.S. International Hierarchy". *International Security*. 38 (2): 74-111.
- Lake, D. A. (2013b). "Authority, Coercion and Power in International Relations". <https://pdfs.semanticscholar.org/3df3/7b90b975ef6be41fef4a81da5ef967b4b1f2.pdf>. (Erişim Tarihi: 19.11.2018).
- Lake, D. A. (2017). "Domination, Authority, and the Forms of Chinese Power". *The Chinese Journal of International Politics*. 10 (4): 357-82.
- Lake, D. A. (2018). International Legitimacy Lost? Rule and Resistance When America Is First. *Perspectives on Politics*. 16 (1): 6-21.
- Lanoszka, A. (2013). "Beyond Consent and Coercion: Using Republican Political Theory to Understand International Hierarchies". *International Theory*. 5 (3): 382-413.
- Layne, C. (1993). "The Unipolar Illusion: Why Great Powers Will Arise?". *International Security*. 17 (4): 5-51.
- Layne, C. (2003). "The Unipolar Illusion Revisited: The Coming End of "the United States' Unipolar Moment"". *International Security*. 31 (2): 7-41.
- Leeds, B. A., Jeffrey R., Sara M., ve Andrew L. (2002). "Alliance Treaty Obligations and Provisions, 1815-1944". *International Interactions*. 28 (3): 237-60.
- Levy, J. S. (1988). "Domestic Politics and War". *The Journal of Interdisciplinary History*. 18 (4): 653-73.
- Levy, J. S. ve Thompson R. W. (2010). "Balancing on Land and at Sea Do States Ally against the Leading Global Power?". *International Security*. 35(1): 7-43.
- Lobell, E. Steven, J. G. Neal ve Kristen W. P. (2015). "Why Do Secondary States Choose to Support, Follow or Challenge". *International Politics*. 52: 146-62.

- Macdonald, K. P. (2017). "Embedded Authority: A Relational Network Approach to Hierarchy in World Politics". *Review of International Studies*. January. 44 (1): 128-50.
- Macdonald, P. K. ve David L. A. (2008). "Correspondance: The Role of Hierarchy in International Politics". *International Security*. 32 (4):171-81.
- Malıcı, A. (2005). "Discord and Collaboration Between Allies: Managing External Threats and Internal Cohesion in Franco-British Relations During the 9/11 Era". *Journal of Conflict Resolution*. 49 (1): 90-119.
- Mccormack, D. (2019). *Great Powers and International Hierarchy*. New York: Springer, Palgrave Macmillan.
- Mcdonald, P. J. (2015). "Great Powers, Hierarchy, and Endogenous Regimes: Rethinking the Domestic Causes of Peace". *International Organization*. 69 (3): 557-88.
- Mcconaughey, M., Paul M., ve Daniel N. (2018). "Beyond Anarchy: Logics of Political Organization, Hierarchy, and International Structure". *International Theory*. 10 (2): 181-218.
- Mesquita, B. B. (1978). "System Polarization and the Occurence and the Duration of War". *Journal of Conflict Resolution*, 22 (2): 241-67.
- Miller, E. (2006). *TO Balance or Not to Balance: Alignment Theory and Commonwealth of Independent States*. Aldershot UK: Ashgate.
- Morrow, J. D. (1991). "Alliances and Asymmetry: An Alternative to the Capability Aggregation Model of Alliances". *American Journal of Political Science*. 35: 904-33.
- Musgrave, P. (2019). "International Hegemony Meets Domestic Politics: Why Liberals can be Pessimists". *Security Studies*. 28 (3): 451-78.
- Nieman, M. D. (2016). "The Return on Social Bonds: Social Hierarchy and International Conflict". *Journal of Peace Research*. 53 (5): 665-79.
- Putnam, R. D. (1988). Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games. *International Organization*. 42 (3): 427-60.
- Renshon, J. (2017). *Fighting for Status: Hierarchy and Conflict in World Politics*. Princeton: Princeton University Press.
- Rose, G. (1998). "Review: Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy". *World Politics*. October, 51: 144-72.

- Rosenau, J. N. (1966). "Pre-Theories and Theories of Foreign Policy", (ed.), R. B. Farrel, *Approaches to Comparative and International Politics*. Evanston: Northeastern University Press, 27-92.
- Rothstein, R. L. (1968). *Alliances and Small Powers*. New York: Columbia University Press.
- Scharman, J. C. (2012), "International Hierarchies and Contemporary Imperial Governance: A Tale Of Three Kingdoms". *European Journal of International Relations*. June, 19: 189-207.
- Scharman, J. C. (2017). "Hierarchy in an Age of Equality: Micro-States and Dependencies". (ed.), Ayşe Zarakol, *Hierarchies in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 137-153.
- Scholvin, S. (2017). "Secondary Powers vis-à-vis South Africa: Hard Balancing, Soft Balancing, Rejection of Followership, and Disregard of Leadership". *GIGA Working Papers, German Institute of Global and Area Studies (GIGA)*: Hamburg, No: 306.
- Schroeder, P. W. (2007). "Is the U.S. an empire?", (ed.) D. Skidmore, *Paradoxes of power: US foreign policy in a Changing World*, Boulder, CO: Paradigm.
- Simon, M. W. ve Erik G. (1996), "Political System Similarity and the Choice of Allies: Do Democracies Flock Together, or Do Opposites Attract?", *The Journal of Conflict Resolution*, 40: 617-635.
- Siverson, R. M. ve Harvey S. (1994), "Regime Change and the Restructuring of Alliances", *American Journal of Political Science*, 38 (1): 145-161.
- Snyder, G. (1984). "The Security Dilemma in Alliance Politics". *World Politics*. July, 36: 461-491.
- Thompson, W. R. ve David R. P. (1981). "Collaboration, Consensus, and Detente: The External Threat-Bloc Cohesion Hypothesis". *The Journal of Conflict Resolution*. 25 (4): 615-37.
- Towns, A. E. (2012). "Norms and Social Hierarchies: Understanding International Policy Diffusion "from Below". *International Organization*. 66 (2): 179-209.
- Walt S. M. (1987). *The Origins of Alliances*. New York: Ithaca.
- Walt S. M. (1997). Why Alliances Endure or Collapse". *Survival*. Spring, 39 (1): 156-79.
- Walt, S. M. (2009). "Alliances in a Unipolar World". *World Politics*. 61 (1): 87-120.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of International Politics*. Reading, MA: Addison-Wesley.

- Weber, K. (2000). *Hierarchy Amidst Anarchy: Transaction Costs and Institutional Choice*. Albany, NY: SUNY Press.
- Wendt, A. ve Daniel F. (1995). "Hierarchy under Anarchy: Informal Empire and the East German State". *International Organization*. 49 (4): 689-721.
- Whitaker, B. E. (2010). "Soft Balancing Among Weak States: Evidence From Africa". *International Affairs*. 85 (6): 1109-27.
- Zarakol, A. (2017). *Hierarchies in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zurn, Michael B. M., ve Ecker-Ehrhardt, M. (2012). "International Authority and Its Politicization". *International Theory*, 4 (1): 69-106.